

MAKSUTTOMAN AAMUPALAN TAI VÄLIPALAN TARJOAMINEN PÖYTYÄN KOULUISSA

Viite: Valtuustoaloite maksuttoman aamupalan tarjoamiseksi Pöytyän kouluissa /
23.2.2026, valtuutettu Matti Rajala

Valtuustoaloitteessa esitetään maksuttoman aamupalan tarjoamista kunnan lapsille ja nuorille joka kouluaamu. Aamupalana voitaisiin tarjota myös esimerkiksi hedelmä.

Taustaa

Perusopetus järjestetään Pöytyän kunnassa Elisenvaaran, Riihikosken ja Yläneen yhtenäiskouluissa; tarvittaessa oppilaspaikkoja voidaan kuntien välisiin sopimuksiin perustuen hakea myös muiden opetuksen järjestäjien ylläpitämiin kouluihin.

Oppilasennusteen (20.9.2025 tilanne) mukainen perusopetuksen oppilasmäärä, lukuvuosi 2026-2027

Elisenvaaran yhtenäiskoulu	394
Riihikosken yhtenäiskoulu	346
Yläneen yhtenäiskoulu	156
Yhteensä	896

Koululaiskuljetusjärjestelyt huomioiden tulisi aamupalan tarjoaminen toteutettavaksi ensisijaisesti koulupäivien aikana / välituntisin, joten kyseeseen voisi tulla lähinnä hedelmän tai vastaavan tarjoaminen oppilaille.

Kouluruokasuositukset

Valtion ravitsemusneuvottelukunnan, Opetushallituksen sekä Terveyden ja hyvinvoinnin laitoksen laatimissa kouluruokasuosituksissa suositellaan maksuttoman välipalan järjestämistä oppilaille, mikäli oppitunnit jatkuvat pidempään kuin kolme tuntia lounaan jälkeen. Samoin muun muassa terveydelliset perusteet saattavat edellyttää välipalan tarjoamista koulupäivien aikana. Välipalojen monipuolisuus ja vaihtelevuus tulevat huomioitaviksi suunnittelussa.

Syödään ja opitaan yhdessä -kouluruokailusuositukset ovat luettavissa Ruokaviraston verkkosivuilla (ks. aamu- ja välipaloista s. 39-40):

<https://www.julkari.fi/server/api/core/bitstreams/0418a8f2-f994-4aad-bc32-a3d883528fd3/content>

Viitattu 8.5.2026.

Pöytyän kunnan kouluissa lounaan jälkeiseen aikaan sijoittuvia oppitunteja on osalla oppilaista / luokista enemmän kuin kolme.

Oppilaille, joilla terveydelliset tai muut perusteet edellyttävät, tarjotaan välipala / välipalat koulupäivien aikana (aamu- ja/tai iltapäivisin), koulupäivien pituudesta riippumatta.

Koulujen yhteydessä järjestettävässä perusopetuksen aamu- ja iltapäivätoiminnassa oppilaille tarjotaan aamu- ja välipalat; huoltajilla on sivistyslautakunnan hyväksymin perustein mahdollisuus hakea aamu- ja iltapäivätoiminnan piiriin kuuluville lapsilleen oikeutta toimintaan osallistumiseen maksuttomana.

Aamu- / tai välipalan (hedelmä tai vastaava) tarjoaminen perusopetuksen oppilaille

Auranmaan Tukipalvelut Oy:n toimitusjohtaja Kaija Lähteenmäen antamassa selvityksessä todetaan yhtiön olemassa olevilla henkilöstöresursseilla mahdolliseksi hedelmien tilaaminen ja jakaminen kouluille aamupalaa varten. Hedelmien pesemiseen, paloitteluun, jakamiseen ja oppilaiden valvomiseen tulisi osoittaa koulujen henkilöstöön kuuluvien työaikaa. Lähteenmäen selvitys asiassa on liitteenä. Mikäli välipalan tarjoaminen ajoittuisi iltapäivään, olisivat Lähteenmäen kanssa käytyyn keskusteluun perustuen myös hedelmien peseminen ja tarjolle asettaminen yhtiön henkilöstön toimesta mahdollisia.

Aamu- / tai välipalan (hedelmä tai vastaava) tarjoamisen vaihtoehtoja

1. Hedelmän tai vastaavan tarjoaminen koulupäivinä aamu- tai iltapäivän välitunnilla oppilaille, jotka ovat halukkaita välipalan nauttimiseen.
2. Hedelmän tai vastaavan tarjoaminen koulupäivinä iltapäivän välitunnilla oppilaille, joilla lounaan jälkeiseen aikaan sijoittuvia oppitunteja on enemmän kuin kolme, ja jotka ovat halukkaita välipalan nauttimiseen.

Hedelmän tai vastaavan nauttiminen voisi tapahtua osin koulujen ruokaloissa, osin luokissa, koulujen henkilöstön tarkoituksenmukaiseksi arvioiman mukaisesti. Koulut voisivat samoin suunnitella välipalan tarjoamiseen valittavat välitunnit, koulupäivien rakenteeseen sopien.

Oppilaille, joilla terveydelliset tai muut perusteet edellyttävät, tarjotaan olemassa olevan käytännön mukaisesti välipala / välipalat koulupäivien aikana (aamu- ja/tai iltapäivisin), koulupäivien pituudesta riippumatta.

Kustannukset

Kustannukset hedelmien tarjoamisesta oppilaille olisivat Auranmaan Tukipalvelut Oy:n toimitusjohtaja Kaija Lähteenmäen laskelman mukaan 0,50 € / oppilas / päivä. Mikäli hedelmä varauduttaisiin tarjoamaan kaikille oppilaille jokaisena koulupäivänä, olisivat vuosittaiset kustannukset noin 85 000 €, oppilasennusteen mukaisen, lukuvuoden 2026-2027 oppilasmäärän perusteella laskien. Mikäli hedelmä varauduttaisiin tarjoamaan oppilaille iltapäivisin tilanteissa, joissa lounaan jälkeiseen aikaan sijoittuvia oppitunteja on enemmän kuin kolme, olisivat vuosittaiset kustannukset noin 10 000 €. Perusopetuksen oppilasmäärä on vähenemässä, millä on vaikutuksensa kustannuksiin, hedelmien hinnoissa saattaa vastaavasti tapahtua muutoksia. Huomioitavaksi tulee lisäksi koulujen henkilöstöön kuuluvien työajan kohdentaminen tarkoitukseen. Mahdollisten vaihtoehtojen välipalojen kustannukset saattavat jonkin verran poiketa laskelmaan nähden.

Koulujen oppilaskuntien hallitusten ja opettajien näkemykset

Koulujen oppilaskuntien hallitusten ja opettajien näkemyksistä saaduissa koonneissa tuetaan, mikäli aamu- tai välipalaa päädyttäisiin tarjoamaan, ensisijaisesti hedelmän tai vastaavan tarjoamista iltapäivän välitunneilla oppilaille, joilla lounaan jälkeiseen aikaan sijoittuvia oppitunteja on enemmän kuin kolme. Osassa lausunnoista ei aamu- / välipalan tarjoamista nähdä tarpeellisena, osassa tuodaan esiin aamu- / välipalan tarjoamisesta johtuvia myönteisiä vaikutuksia.

Toteutus ja mahdollinen aikataulu

Päädyttäessä järjestämään välipala, arvioidaan kouluruokailusuositukset sekä koulujen oppilaskuntien hallitusten ja opettajien näkemykset huomioiden tarkoituksenmukaiseksi hedelmien tai vastaavien tarjoaminen iltapäivien välitunneilla oppilaille, joilla lounaan jälkeiseen aikaan sijoittuvia oppitunteja on

enemmän kuin kolme. Osana valmistelua tulisi kartoitettavaksi oppilaiden halukkuus hedelmien tai vastaavien nauttimiseen, jotta tilaukset voitaisiin mitoittaa tarkoitetun mukaisesti.

Mikäli kunnanvaltuusto hyväksyisi sivistyslautakunnan vuoden 2027 talousarvioon ja vuosien 2027-2029 taloussuunnitelmaan määrärahat tarkoitukseen, voitaisiin asiaa valmistella kevätlukukauden 2027 aikana, ja aloittaa välipalojen tarjoaminen oppilaille syksyllä 2027, lukuvuoden alkaessa.

Maksuttoman hedelmän tai vastaavan tarjoamisen mahdollisia vaikutuksia ja huomioitavia näkökohtia

Aamupalan nauttimista kotona, perheen kesken voidaan pitää perusteltuna tukea.

Hedelmän tai vastaavan nauttimisen iltapäivinä, joina lounaan jälkeisiä oppitunteja on enemmän kuin kolme, voidaan arvioida tukevan oppilaiden vireyttä ja jaksamista. Välipalojen valinnassa tulee huomioitavaksi suunnitelmallisuus, kouluruokailusuosituksissa esitetyn mukaisesti (s. 39-40).

Välipalojen tarjoaminen edellyttää järjestelyjä kouluilla. Henkilöstön työpanos ohjautuisi osin välipalojen tarjoamisen suunnitteluun ja välipalojen nauttimisen valvontaan.

Maksuttomien hedelmien tarjoaminen tulisi toteuttaa edellytyksellä, että määrärahojen riittävyys lakisääteisiin ja muihin koulujen toiminnassa keskeisiin toimintoihin voidaan turvata. Kunnan talouden kokonaisuus tulee huomioitavaksi.

Liite: Auranmaan Tukipalvelut Oy:n toimitusjohtaja Kaija Lähteenmäen 20.3.2026 päivätty selvitys maksuttoman aamupalan tarjoamista koskevassa asiassa